
Objectieve budgetten Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

op basis van septembercirculaire 2022

Notitie

Cebeon, 11 oktober 2022

1 Inleiding

De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) maakt voor het vaststellen van de gemeentelijke bijdragen gebruik van de objectieve budgetten die gemeenten gehonoreerd krijgen in het gemeentefonds voor het clusteronderdeel Brandweer en Rampenbestrijding (B&R). De VRBZO heeft Cebeon verzocht om een berekening te maken van de objectieve budgetten op basis van de septembercirculaire 2022. Hierin wordt rekening gehouden met de gevolgen van de herijking van het gemeentefonds en andere mutaties.

2 Algemene vertrekpunten

afzonderen uitkomst clusteronderdelen binnen gemeentefonds

Het gemeentefonds omvat uitkeringsformules per 'cluster' (breed taakgebied). Binnen het taakgebied Orde en Veiligheid (O&V) wordt onderscheid gemaakt tussen het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding (B&R) en Overige Orde en Veiligheid (OOV)¹.

Voor een geobjectieerde onderbouwing van de gemeentelijke middelenbehoefte voor het dekken van de lasten van brandweezorg en rampenbestrijding kan gebruik worden gemaakt van het clusteronderdeel B&R uit het gemeentefonds. Deze objectieve budgetten zijn afgestemd op structurele kostenverschillen tussen typen gemeenten gerelateerd aan verschillen in gemeenten en achterliggende normenkaders.

Deze uitkering kan per circulaire van het gemeentefonds worden berekend. Hierbij zijn verschillende elementen van belang voor de resulterende uitkomst. Het betreft:

- de stand van de basisgegevens per gemeente (ontwikkelingen in aantallen eenheden per verdeelmaatstaf, zoals aantal woonruimten, kernen en bedrijfsvestigingen);
- de gewichten per maatstaf ('prijzen'), die op grond van tussentijds onderhoud in de verdeling kunnen wijzigen (taakmutaties, definitiewijzigingen, herijkingen);
- de algemene uitkeringsfactor voor het gehele gemeentefonds die mede wordt bepaald door de macro ontwikkeling van de totale omvang van de beschikbare middelen voor het gemeentefonds (jaarlijkse accres) voor alle taakgebieden tezamen. Het jaarlijkse accres wordt bepaald door de ontwikkeling in de Rijksuitgaven ('trap-op-trap-af') die hiermee direct van invloed zijn op de omvang van het gemeentefonds.

¹ Het betreft hierbij taken in de sfeer van handhaving, toezicht en preventie (stads- en dorpswachten, criminaliteitspreventie, cameratoezicht, APV-handhaving, bijzondere wetten), beleids- en planvorming integrale veiligheid (beleidsformulering, regie veiligheidsprojecten), HALT-bureaus, veiligheidshuizen, dierenbescherming, opsporing en ruiming explosieven en overige beschermende maatregelen (zoals reddingswezen, strandbewaking, lijkschouwing).

De uitkomsten in deze notitie zijn gebaseerd op de meest recente inzichten in het gemeentefonds (septembercirculaire 2022). Voor wat betreft de stand van de basisgegevens is uitgegaan van de stand die in het uitkeringsjaar 2022 wordt gehanteerd.

OZB en OEM

Gemeenten kunnen hun middelenbehoefte ook dekken uit inkomsten OZB en Overige Eigen Middelen (OEM). In het verdeelstelsel wordt normatief rekening gehouden met deze inkomsten. Bij de OZB gaat dit door middel van een negatieve verdeelmaatstaf. Bij OEM gaat het om inkomsten die gemeenten kunnen inzetten als algemeen dekkingsmiddel zoals overige belastingen (bijv. hondenbelasting), inkomsten uit rente/beleggingen, saldo van grondexploitatie, e.d. Met deze OEM is in het gemeentefonds rekening gehouden door een inhouding met een bedrag per inwoner. De honorering per cluster is inclusief de inkomstenpotentie uit OEM.

dynamiek tussen de jaren

De objectieve budgetten in het gemeentefonds worden jaarlijks onderhouden. Bij het verwerken van alle wijzigingen in structuurkenmerken van individuele gemeenten (inclusief bijvoorbeeld groei), gewichten en de uitkeringsfactor, resulteert dit jaarlijks in een nieuwe uitkomst per clusteronderdeel in het gemeentefonds.

herijking gemeentefonds

Met ingang van 2023 is sprake van een nieuwe verdeling van de algemene uitkering in het gemeentefonds. De afgelopen jaren heeft er een onderzoekstraject plaatsgevonden om te komen tot een volledige en integrale herziening van de verdeling van het gemeentefonds. De herijking is volledig, omdat alle uitgavenclusters van het gemeentefonds erin zijn betrokken evenals de verevening van de inkomsten. Daarnaast is de herijking integraal, omdat de clusters niet alleen afzonderlijk maar ook in onderlinge samenhang zijn bekeken. B&R maakt onderdeel uit van het klassieke domein. Bij het klassieke domein lag de directe aanleiding voor het onderzoek in noodzakelijk onderhoud (overhead, onwenselijk geachte maatstaven), de behoefte om de specifieke vraagpunten op te lossen en de nadrukkelijke wens om de verdeling te vereenvoudigen.

De nieuwe verdeling voor B&R sluit aan bij actuele kostenpatronen bevat minder verdeelmaatstaven en aangepaste gewichten per maatstaf.

omvang gemeentelijke bijdragen

Om de gemeentelijke bijdragen aan de veiligheidsregio in perspectief te plaatsen kan het behulpzaam zijn om deze te vergelijken met andere regio's. In de [monitor gemeentelijke bijdragen](#) zijn de verschillen tussen veiligheidsregio's in beeld gebracht en is ook gekeken naar de gehanteerde bekostigingssystematiek en de ontwikkeling sinds 2017. Daarbij komt voor VRBZO een beeld naar voren van een relatief lage gemeentelijke bijdragen en ook een beperkte toename in de periode 2017-2022. Verschillen tussen veiligheidsregio's kunnen samenhangen met verschillen in:

- het risicoprofiel;
- het voorzieningenniveau;
- taken die gemeenten zelf verrichten;
- organisatorische keuzes.

3 Uitkomst objectief budget B&R 2022-2023

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van het objectieve budget in het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2022 opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de ontwikkelingen (groei/krimp) in de aantallen eenheden, ontwikkelingen in de gewichten van de verdeling en de ontwikkeling in de uitkeeringsfactoren (accessen) voor deze jaren.

Tabel 3.1: Objectieve budgetten (ijkpuntscores) voor 2022 en 2023 (bedragen x 1.000 euro en in procenten), gesorteerd op inwonertal

Gemeente	2022		2023		verschil	
	euro	%	euro	%	euro	%
Reusel-De Mierden	1.143	1,77%	1.092	1,73%	-52	-0,04%
Heeze-Leende	1.233	1,91%	1.198	1,90%	-34	-0,01%
Asten	1.279	1,98%	1.279	2,03%	1	0,05%
Waalre	1.043	1,61%	1.223	1,94%	180	0,33%
Son en Breugel	1.220	1,89%	1.164	1,85%	-56	-0,04%
Bergeijk	1.753	2,71%	1.688	2,68%	-64	-0,03%
Oirschot	1.562	2,42%	1.383	2,19%	-179	-0,22%
Someren	1.540	2,38%	1.507	2,39%	-33	0,01%
Eersel	1.660	2,57%	1.606	2,55%	-53	-0,02%
Cranendonck	1.686	2,61%	1.631	2,59%	-55	-0,02%
Bladel	1.851	2,86%	1.724	2,73%	-126	-0,13%
Laarbeek	1.694	2,62%	1.712	2,72%	18	0,10%
Nuenen c.a.	1.570	2,43%	1.762	2,79%	193	0,37%
Best	2.058	3,18%	2.136	3,39%	77	0,20%
Gemert-Bakel	2.302	3,56%	2.262	3,59%	-40	0,03%
Valkenswaard	2.279	3,52%	2.383	3,78%	104	0,26%
Deurne	2.416	3,74%	2.361	3,75%	-54	0,01%
Geldrop-Mierlo	2.632	4,07%	2.881	4,57%	249	0,50%
Veldhoven	3.499	5,41%	3.300	5,23%	-199	-0,18%
Helmond	6.818	10,54%	6.822	10,82%	4	0,28%
Eindhoven	23.431	36,23%	21.933	34,79%	-1.498	-1,45%
Totaal	64.667	100,0%	63.047	100,0%	-1.619	0,00%

algemene ontwikkelingen

De omvang van het objectieve budget neemt voor de gemeenten binnen de VRBZO in 2023 ten opzichte van 2022 (stand septembercirculaire 2021) af met 1,6 mln. euro als gevolg van de herijking van het gemeentefonds en andere ontwikkelingen in het gemeentefonds en kostenverklarende maatstaven (woonruimten, kernen en bedrijfsvestigingen).

ontwikkeling verdeling B&R

Als gevolg van de herijking van gemeentefonds is ook onderdeel B&R aangepast. Dit leidt tot een aanpassing van de gewichten van de verdeelmaatstaven per 2023. In onderstaande tabel is weergegeven wat het aandeel is van de verdeelmaatstaven die in het objectief budget voor 2022 en 2023 worden gehonoreerd.

Tabel 3.2: Aandeel kostenverklarende indicatoren in objectief budget B&R voor 2022 en 2023

<i>Kostenverklarende indicatoren</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Woonruimten</i>	39%	43%
<i>Verstedelijkingsgraad</i>	23%	23%
<i>Bebouwde oppervlakte</i>	2%	
<i>Kernen met 500 adressen</i>	8%	8%
<i>Kernen met 25 adressen</i>	1%	
<i>Klantenpotentiëlen: lokaal en regionaal</i>	7%	
<i>Oppervlakte land en buitenwater</i>	2%	
<i>Lokale centrumfunctie</i>		9%
<i>Bedrijfsvestigingen</i>	2%	17%
<i>WOZ-waarde niet-woningen</i>	16%	

In de nieuwe verdeling is het aantal kostenverklarende indicatoren teruggebracht van 11 naar 5:

- de maatstaf woonruimten krijgt een groter gewicht en vervangt daarmee ook de maatstaf bebouwde oppervlakte. Per saldo leidt dit tot een vrijwel neutraal effect, maar voor individuele gemeenten brengt dit soms grotere herverdeeeffecten met zich mee;
- het gewicht van de verstedelijkingsgraad neemt iets af wat voor sterk verstedelijkte gemeenten leidt dit tot een negatief herverdeeeffect;
- het gewicht van de maatstaf kernen (met minstens 500 adressen) neemt iets af en daarnaast verdwijnt de maatstaf kernen (met minstens 25 adressen) die een beperkter gewicht had;
- bedrijvigheid wordt alleen nog gehonoreerd via het aantal bedrijfsvestigingen en niet meer via WOZ-waarde van niet-woningen. Voor gemeenten met een relatief hoge WOZ-waarde leidt dit tot negatieve herverdeeeffecten;
- en wordt een nieuwe verdeelmaatstaf voor de centrumfunctie geïntroduceerd. Deze maatstaf drukt de aantrekkingskracht van een woonkern op omliggende woonkernen uit. Deze aantrekkingskracht wordt gemeten bij de afstand over de weg. Uit het onderzoek blijkt dat de lokale centrumfunctie (tot 20 km) meer past bij de taak van crisisbeheersing en brandweer dan de regionale centrumfunctie. Naast de regionale centrumfunctie verdwijnen ook de maatstaven voor land en buitenwater.

Voor de gemeenten binnen VRBZO is sprake van een negatief herverdeeeffect² voor B&R van gemiddeld -3%. Van de 26 gemeenten hebben 4 gemeenten een negatief herverdeeeffect van 5% of meer waardoor het binnenregionale aandeel afneemt. Dit zijn Oirschot (-11%), Bladel (-7%), Veldhoven (-6%) en Eindhoven (-6%). Voor Oirschot, Veldhoven en Eindhoven hangt dit vooral samen met de honorering voor bedrijvigheid die via het aantal bedrijfsvestigingen loopt en niet meer ook via de WOZ-waarde van niet-woningen. Voor Eindhoven speelt ook de nieuwe centrumfunctie een rol. Voor Bladel en ook Oirschot hangt de afname samen met de lagere honorering voor het aantal kernen.

Daarnaast zijn er 3 gemeenten met een positief herverdeeeffect van 5% of meer waardoor het binnenregionale aandeel toeneemt. Dit zijn de gemeenten Waalre (+17%), Nuenen (+12%) en Geldrop-Mierlo (+9%). Dit hangt vooral samen met de honorering voor bedrijvigheid, die via het aantal bedrijfsvestigingen loopt, en de nieuwe centrumfunctie.

In onderstaand figuur is de ontwikkeling van het objectieve budget B&R per gemeente in beeld gebracht

² Bij de herverdeeeffecten voor B&R is geen rekening gehouden met het ingroepad en aftopping van herverdeeeffecten voor ds.

Figuur 3.1: Ontwikkeling objectief budget B&R 2022-2023

